

Szemelvények

Tallózás a kisebbségi magyar folyóiratokban

„A napokban hagyta el a sajtót az a füzet, amely az 1933-ik év irodalomtörténeti munkásságát foglalja össze. Az esztendei anyag hatalmas nagysága s a kisebbségi irodalom szétágazottsága felmenti a szerző Kozocsa Sándort, hogy százszázalékosan teljes bibliográfiát állítson össze. Mégis nagy szolgálatot tett a magyar irodalomnak, amikor az év irodalmi eseményeit s megjelent művek kritikáit összegyűjtötte s az irodalomtörténeti füzetek 53-ik számaként kiadta.

Az ilyen mű kiválóan alkalmas nemcsak arra, hogy összehasonlításképpen szolgáljon előző esztendők irodalomtörténeti munkásságával, hanem kitűnő forrásmunkául használható. A folyóiratok tengerében megkönnyíti a tájékozódást, az író is tudomást szerez műve kritikái sikeréről, — írja Marek Antal a Magyar Írás-ban, egyuttal leközölve szlovenszkói részét a bibliográfiának.

Sajnos, hogy minékünk nem áll rendelkezésünkre a vajdasági rész ismertetése.

Az új írógeneráció és a kritika, — címen írja Marek Antal ugyancsak a Magyar Írás-ban: „A kritika tudományán, mint minden szellemi tudományon (beleértve a történetírást is) — forradalmi szelek száguldottak át. Az új kritikusok fegyvertárából sok régi formula pusztult el. Az egész eddigi magyar értékelés egy új generáció szellemi pergőtüzébe került. A kritika célja az értékelés, sőt az újraértékelés, csoda-e, ha a mai kritika új módszerek felé fordul, a régi módszereket hasznavehetetlennek tartja s irodalomtörténeti kutatásai során a maga módján jár el“.

A kisebbségi művész küldetése — címen írja Nyiresi-Tichy Kálmán a Magyar Írás-ban: „... kisebbségi művésznek lenni, jelenti az önként bezárkózást a súlyos sorskeretekbe, melyeket a kisebbségi nemzetöredékkel életre halálra osztania kell. Annak sorsát kell élnie, hogy annak kifejezője, megszólaltatója lehessen. Annak a szükös kenyérét kell ennie, hogy ez a könnyes kenyér adja az izét alkotásainak is. És annak a szószólója, élniakarásának felmutatója kell, hogy legyen mindenütt, ahol csak erre alkalom nyílik“.

Hasonló gondolatmenettel a Hid-nak múlt évfolyamában jelent meg Almádi Antal „A művész is élje az életet“ című cikke.

Berczeli A. Károly írja a szlovenszkói Új Élet-ben: „A naturalista-impreszionista, individualista-kapitalista, liberálistademokrata s főként humanista ember megrendezi a világtörténelem legnagyobb tömegmészárlását, hogy vér, agyvelő és szegyenkező hit árán végre pontot tehesen a kiélt, csödbe jutott periódus után“.

A földműves ifjúságról írja Pálffy Károly az Erdélyi Fiatalok-ban: „Ez az a réteg, amelyről legkevesebbet írnak és legkevesebbet beszélnek. Nehéz is megrajzolni egységes képét, mert a katonaság előtt minden faluban más az arca, míg a katonaság után felszívódik abban a tömegben, amelynek újabban egyszerűen „falu“ a neve, anélkül, hogy benne külön vonásokat hozna létre.

Az utóbbi 15—20 év alatt óriási változáson esett át, anélkül, hogy annak hangot adott volna. Ezelőtt, amikor a falu az ő életét a tradíciókban mutatta meg, az ifjúság egyszerűen belemártódott

a falu tradíciójába s olyanná lett, amelyenné a hagyomány festette, gondolkodásában, hitében, világnézetében, szokásaiban, külső viseletében és erkölcsi felfogásában is. Ezzel a tradícióval szemben teljesen tehetetlen volt s hiába rúgkapált ellene, csak belekerült a polip karjába. A világháború vagdalta szét végérvényesen ezeket a szorító karokat s természetesen, hogy legelőször az ifjúság igyekezett ezektől magát többé-kevésbé függetleníteni. Ezzel indult meg a földműves ifjúság átalakulása... azóta ő maga kezd élni, a saját eszével gondolkodik, a saját útjain jár... Ilyen beállításban kell vizsgálnunk, tanulmányoznunk a mai földműves ifjúságunk életnyilvánulásait".

Érdemes lenne nálunk a Vajdaságban is fölkarolni földműves ifjúságunk életkörülményeinek tanulmányozását és ismeretetését külön kihangsúlyozással, mert hasonlóan mint az Erdélyieknel, nálunk is beleolvad a falu általános problémákat felölelő kérdésébe.

A földműves ifjúság kérdése önnálló és új megvilágítású tanulmányozást igényel, melynek vonalai nem mindenben azonosíthatók a falu-monografiákban fölvetett általános képekkel.

Gróf Széchenyi István „Világ”

— című munkájának a magyar nyelvről szóló fejezetében írja: „Ha van saját szavunk, ne tűrjünk idegent, ha azonban nincs és nyelvünk bányáiból nem teremthető, vagy pedig magyar szavunk csak egy árnyalattal is mást jelent, — mutassunk a

minket gazdagító s az anyanyelvvel összeforrasztható idegen szó iránt ép annyi vendégszeretetet, mint amennyivel régi magyar szokás szerint fogadjuk a jövevényt”.

Gondolatok

Minden nagy átalakítás kezdete kimondása annak ami van, leleplezése a rideg valóságnak. Széteszlatni az illuziókat, melyek a valóságot ködbe burkolják.

A közgazdaságtan az a tudomány, mely az emberi szükségletek kielégítésére alkalmas javak előállításának és azok elosztása módjának tanulmányozásával foglalkozik. A társadalom gazdasági bajainak kikutatására, orvoslására vezető módok megállapítása a célja.

A munka nemesített az állatból embert.

Minél műveltebb valaki, annál bátrabb az igazság kimondásában is.

Homokra és hazugságra nem lehet szilárd épületet emelni. Aki erkölcsi megítéléseiben vakságban szenved, az szellemi dolgokban sem lehet tökéletes.

Lélektani törvény, hogy az önmagában felszabadult, felvilágosult elméleti erő gyakorlati energiává válik.

Cs. J.